

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 9So/14/2018
Identifikačné číslo spisu: 6016200784
Dátum vydania rozhodnutia: 26.02.2020
Meno a priezvisko: JUDr. Judita Kokolevská
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2020:6016200784.1

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Judity Kokolevskej a členov senátu JUDr. Viery Nevedelovej a Mgr. Viliama Pohančeniča, v právnej veci navrhovateľa: H. Š., nar. XX.XX.XXXX, bytom O. XXX/XX, W. Š., právne zastúpený: JUDr. Rudolf Fajbík, advokát so sídlom Dobšinského 14, 969 33 Banská Štiavnica proti odporkyňi: Sociálnej poisťovni - ústrediu, so sídlom v Bratislave, Ul. 29. augusta č. 8, o nároku na starobný dôchodok, o odvolaní navrhovateľa proti rozsudku Krajského súdu v Banskej Bystrici, č. k. 26Sa/21/2016-28 zo 14.12.2017, takto

rozhodol:

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Banskej Bystrici, č. k. 26Sa/21/2016-28 zo dňa 14.12.2017 p o t v r d z u j e .

Účastníkom náhradu trov odvolacieho konania n e p r i z n á v a .

Odôvodnenie

Krajský súd v Banskej Bystrici rozhodnutie odporkyne č. XXX XXX XXXX X z 05.05.2016 v znení rozhodnutia totožného čísla z 25.08.2016 potvrdil a navrhovateľovi náhradu trov konania nepriznal. Napadnutým rozhodnutím v znení jeho zmeny (v dôvodovej časti) odporkyňa podľa § 65 ods. 1 a 2, § 274 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení (ďalej len „zákon č. 461/2003 Z. z.“), §§ 21 ods. 1 a 174 zákona č. 100/1988 Zb. o sociálnom zabezpečení (ďalej len „zákon č. 100/1988 Zb.“) a podľa čl. 52 ods. 1 Nariadenia (ES) Európskeho parlamentu a Rady č. 883/2004 o koordinácii systémov sociálneho zabezpečenia zamietla žiadosť navrhovateľa o priznanie starobného dôchodku k 11.12.2015.

Krajský súd v zhode s odporkyňou konštatoval, že navrhovateľovi nevznikol nárok na starobný dôchodok vo zvýhodnenom fyzickom veku 55 rokov, pretože nezískal dobu zamestnania v baníctve so stálym pracoviskom pod zemou v hlbinných baniach v prostredí postavenom na úroveň uránovej bane v rozsahu potrebných 10 rokov, ale len 9 rokov a 262 dní a keďže nebol zo zamestnania I. A pracovnej kategórie s možným vznikom nároku na starobný dôchodok vo veku 55 rokov uvoľnený v súvislosti s uskutočňovaním racionalizačných a organizačných opatrení ani preto, že by natrvalo stratil vzhľadom na svoj zdravotný stav spôsobilosť ďalej vykonávať doterajšiu prácu alebo ju nesmel vykonávať pre ochorenie na chorobu z povolania alebo pre ohrozenie touto chorobou alebo pre dosiahnutie najvyššej

prípustnej expozície, nezískal ani potrebných 20 rokov zamestnania v tejto zvýhodnenej pracovnej kategórii. Nárok na starobný dôchodok vo zvýhodnenom fyzickom veku mu nevznikol ani podľa § 174 zákona č. 100/1988 Zb., pretože jeho zamestnanie vo zvýhodnenej pracovnej kategórii netrvalo do 31.12.1999, keďže bolo ukončené k 30.04.1994. Spornú dobu jeho výkonu základnej vojenskej služby od 01.10.1981 do 26.09.1983 nebolo možné hodnotiť vo zvlášť zvýhodnenej I.AA pracovnej kategórii ale len v I. A pracovnej kategórii s poukazom na ust. § 5 a 6 ods. 1 a 2 Nariadenia vlády č. 117/1988 Zb. Konštatoval, že vo zvlášť zvýhodnenej I.AA pracovnej kategórii, v bani postavenej na úroveň uránovej bane získal dobu zamestnania v rozsahu 9 rokov a 262 dní - od 09.02. do 30.09.1981 a od 27.09.1983 do 30.06.1991, od 05.01. do 29.12.1993 a od 01.01. do 30.04.1994. V I. AA pracovnej kategórii, v prostredí hlbinej bane, ktorá z hľadiska rizikového prostredia na zdravie človeka nezodpovedala uránovej bani získal 1 rok a 168 dní zamestnania - od 04.07.1991 do 31.12.1991 a od 15.01. do 31.12.1992. V I. AA pracovnej kategórii úhrnom získal 11 rokov a 65 dní dôchodkového poistenia. V II. pracovnej kategórii získal dobu zamestnania od 01.07.1980 do 31.01.1981 celkom v rozsahu 215 dní a úhrnom v I. AA, v I.A a v II. pracovnej kategórii získal 13 rokov a 288 dní dôchodkového poistenia. Konštatoval, že odporkyňa správne hodnotila nárok na starobný dôchodok navrhovateľovi, ktorý vznikne až dovŕšením fyzického veku 62 rokov, t. j. dňom XX.XX.XXXX, pretože pre vznik jeho nároku na starobný dôchodok vo zvýhodnenom fyzickom veku neboli splnené zákonné predpoklady.

Námietku navrhovateľa ohľadom nesprávneho zaradenia základnej vojenskej služby (od 01.10.1981 do 28.09.1983), ktorá mala byť zhodnotená v I.AA pracovnej kategórii so zohľadnením pracovného prostredia postaveného na úroveň uránovej bane, pretože bol na ňu povolaný práve z takého zamestnania a po skončení sa do takého zamestnania aj vrátil, krajský súd nepovažoval za dôvodné. Poukázal na ust. § 6 ods. 1 a ods. 2 Nariadenia vlády č. 117/1988 Zb. podľa ktorých ako doba zamestnania I. pracovnej kategórie v baníctve so stálym pracoviskom pod zemou v hlbinných baniach (I. AA) sa započítavajú, ak sú obklopené touto dobou doby uvedené v § 5 ods. 1 písm. a/ - f/ a doby týchto prekážok v práci na strane pracovníka z dôvodu všeobecného záujmu. Podľa ods. 2 ostatné doby uvedené v § 5 ods. 1 (t. j. aj doba uvedená v § 5 ods. 1 písm. g/) sa započítavajú, ak sú obklopené dobou zamestnania I. pracovnej kategórie v baníctve so stálym pracoviskom pod zemou v hlbinných baniach (I.AA) ako doby ostatných zamestnaní v baníctve vykonávaných pod zemou v hlbinných baniach (I.A) inak ako doby zamestnania, ktoré týmto dobám predchádzajú alebo na ne nadväzujú.

Námietku navrhovateľa, týkajúcu sa diskriminačného výkladu zákonného ust. § 174 ods. 2 zákona č. 100/1988 Zb. taktiež nepovažoval za dôvodnú. Uviedol, že „legitímnym právom každého štátu je určovať podmienky dôchodkového zabezpečenia poistencov s ohľadom na existujúce spoločensko-ekonomické podmienky. K predĺžovaniu dátumu, do ktorého sa podľa citovaného zákonného ustanovenia vyžadovalo trvanie zamestnania vo zvýhodnenej pracovnej kategórii súviselo s objektívne existujúcou možnosťou vykonávať zamestnanie vo zvýhodnenej pracovnej kategórii v rámci banskej činnosti v podzemí hlbinných baní. Keďže sa časová podmienka upravená v ust. § 174 ods. 2 cit. zákona uplatňuje rovnako voči všetkým poistencom v rovnakej skutkovej situácii, nie je možné jej uplatnenie vo vzťahu k navrhovateľovi považovať za diskriminačné. Keďže navrhovateľ úhrnom získal vo zvýhodnených pracovných kategóriách len 13 rokov a 288 dní dôchodkového poistenia, nesplnil podmienky pre vznik nároku na starobný dôchodok ani podľa § 21 ods. 1 písm. c/ zákona č. 100/1988 Zb., pretože nezískal najmenej 20 rokov takého zamestnania. Z uvedených dôvodov krajský súd napadnuté rozhodnutie odporkyne ako súladne so zákonom potvrdil.

Navrhovateľ sa voči uvedenému rozsudku krajského súdu včas odvolal. Trval na svojich námietkach tvrdiac, že spor nevidí v skutkových zisteniach danej veci, ale v právnom vyhodnotení jednotlivých náhradných dobách. Ako uviedol až v priebehu súdneho odvolacieho konania si všimol, že odporkyňa nezohľadnila dobu jeho štúdiá, ktorú ukončil vo veku 20 rokov. Išlo o štúdium na Strednej priemyselnej škole baníckej v Banskej Štiavnici ktorá bola zaradená na úroveň bani pre výskyt ionizujúceho žiarenia. Podľa navrhovateľa započítaním uvedenej doby vo zvýhodnenej kategórii (I.AA) by splnil podmienky pre vznik nároku na starobný dôchodok v 55. alebo 56. roku fyzického veku, preto ju žiadal zohľadniť.

Odporkyňa vo svojich písomných stanoviskách trvala na napadnutých rozhodnutiach a žiadala ich potvrdiť.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd odvolací (§ 10 ods. 2 OSP) preskúmal napadnutý rozsudok krajského súdu ako aj konanie, ktoré mu predchádzalo, v rozsahu a v medziach podaného odvolania (§ 246c ods. 1 veta prvá OSP a § 212 ods. 1 OSP), odvolanie prejednal bez nariadenia odvolacieho pojednávania, keď deň vyhlásenia rozhodnutia bol zverejnený minimálne päť dní vopred na úradnej tabuli a na webovom sídle Najvyššieho súdu Slovenskej republiky www.nsud.sk, a dospel k záveru, že odvolanie navrhovateľa nie je dôvodné.

Pri vyhodnotení závažnosti odvolacích dôvodov vo vzťahu k napadnutému rozsudku krajského súdu a vo vzťahu k obsahu súdneho a pripojeného administratívneho spisu, najvyšší súd s prihliadnutím na § 219 ods. 2 OSP konštatuje, že nezistil dôvod na to, aby sa odchýlil od právnych záverov obsiahnutých v odôvodnení napadnutého rozsudku krajského súdu, ktoré vytvárajú dostatočné východiská pre vyslovenie výroku napadnutého rozsudku. Preto sa s ním stotožňuje v celom rozsahu a iba na zdôraznenie správnosti napadnutého rozhodnutia uvedie argumentáciu k odvolacím dôvodom.

Podľa ust. § 174 ods. 1 písm. a/ zákona č. 100/1988 Zb. „občan, ktorý vykonával pred 01. januárom 2000 zamestnanie I. pracovnej kategórie, prípadne službu I. alebo II. kategórie funkcií, má po 31. decembri 1999 nárok na starobný dôchodok tiež, ak bol zamestnaný najmenej 25 rokov a dosiahol vek aspoň 56 rokov, ak bol zamestnaný najmenej 14 rokov v zamestnaní uvedenom v § 14 ods. 2 písm. a/, prípadne 9,5 roka, ak ide o také zamestnanie v uránových baniach, alebo 19 rokov v zamestnaní uvedenom v § 14 ods. 2 písm. b/ až h/ alebo 19 rokov v službe I. kategórie funkcií.“

Podľa ust. § 174 ods. 2 zákona č. 100/1988 Zb. „podmienkou vzniku nároku na starobný dôchodok podľa odseku 1 je, že zamestnanie I. pracovnej kategórie alebo služba I. alebo II. kategórie funkcií trvali k 31.12.1999; za zamestnanie sa na tieto účely považujú i náhradné doby a doby uvedené v § 5 ods. 1 a v § 6 ods. 1 nariadenia vlády Československej socialistickej republiky č. 117/1988 Zb.“

Podľa ust. § 21 ods. 1 zákona č. 100/1988 Zb. „občan má nárok na starobný dôchodok, ak bol zamestnaný najmenej 25 rokov a dosiahol vek aspoň a) 55 rokov, ak bol zamestnaný najmenej 15 rokov v zamestnaní uvedenom v § 14 ods. 2 písm. a/ alebo najmenej 10 rokov v takom zamestnaní v uránových baniach, b) 55 rokov, ak bol zamestnaný najmenej 15 rokov v zamestnaní uvedenom v § 14 ods. 2 písm. b/, ak bol z tohto zamestnania prevezený alebo uvoľnený z dôvodov uvedených v § 12 ods. 3 písm. d/ a e/, c) 55 rokov, ak bol zamestnaný najmenej 20 rokov v zamestnaní uvedenom v § 14 ods. 2 písm. b/ až h/, d) 58 rokov, ak bol zamestnaný najmenej 20 rokov v zamestnaní uvedenom v § 14 ods. 2 písm. i/ až l/, alebo e) 60 rokov.“

Z obsahu administratívneho spisu odporkyne vyplýva, že navrhovateľ ukončil pracovný pomer dňom 30.04.1994. Navrhovateľ získal celkovo vo zvýhodnených pracovných kategóriách (I.AA, I.A a II.) 5.033 dní, čo je 13 rokov a 288 dní. Na starobný dôchodok podľa zákona č. 100/1988 Zb. navrhovateľovi nárok nevznikol.

Z obsahu odvolania navrhovateľa tiež vyplynulo, že úlohou odvolacieho súdu bolo posúdiť výklad krajského súdu ohľadom sporného ustanovenia § 174 ods. 2 zákona č. 100/1988 Zb., teda či je podmienkou vzniku nároku na starobný dôchodok trvanie služby v I. alebo II. pracovnej kategórii ku dňu 31.12.1999 so zohľadnením niekoľkonásobného predĺženia zaradovania zamestnaní do pracovných kategórií.

Najvyšší súd sa nestotožnil so záverom, ku ktorému dospel navrhovateľ, pričom poukazuje na ustálenú súdnu prax NS SR v rozhodnutiach napr. sp. zn. 7So/71/2012 zo dňa 29.05.2013; sp. zn. 9So/62/2009 zo dňa 28.10.2009; sp. zn. 9So/88/2011 zo dňa 25.04.2012 alebo 1So/91/2014 zo dňa 28.04.2015.

Predpokladom skoršieho vzniku nároku na starobný dôchodok v zmysle § 174 ods. 1 písm. a/ zákona č.

100/1988 Zb. už od dovŕšenia veku 56 rokov je nielen splnenie podmienky získania zamestnania zaradeného do I. pracovnej kategórie uvedeného v § 14 ods. 2 písm. b/ až h/, resp. v službe I. kategórie funkcií, v rozsahu aspoň 19 rokov, ale podľa § 174 ods. 2 tohto zákona aj splnenie podmienky, že také zamestnanie trvalo do 31.12.1999, ktorú navrhovateľ nespĺnil.

Z uvedených dôvodov mal odvolací súd za preukázané, že navrhovateľ ku dňu 11.12.2015 (55 rokov) resp. ku dňu 11.12.2016, kedy dovŕšil vek 56 rokov, nespĺňa podmienky pre vznik nároku na starobný dôchodok podľa § 65 ods. 1, 2 a § 274 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z. z. v spojení s § 174 ods. 1 a 2 zákona č. 100/1988 Zb. Rozhodnutie odporkyne z toho dôvodu považoval za súladné so zákonom, a preto rozsudok krajského súdu potvrdil.

V súvislosti s námietkou navrhovateľa týkajúcou sa nezohľadnenia doby učebného pomeru odporkyňou odvolací súd uvádza, že aj keby bolo možné hodnotiť ju v zmysle § 12 ods. 1 vyhlášky č. 128/1975 Zb. vo zvýhodnenej kategórii, napriek tomu by táto okolnosť nezaložila nárok na priznanie dôchodku dovŕšením 55. resp. 56 roku veku, keďže nie je v danom prípade splnená aj podmienka v zmysle § 174 ods. 1 a 2 a § 21 ods. 1 písm. b/ a c/ zákona č. 100/1988 Zb. ako jedna z viacerých podmienok vzniku nároku na starobný dôchodok. Nárok na priznanie starobného dôchodku navrhovateľovi vzniká až splnením všetkých zákonom stanovených objektívnych podmienok, pričom vznik takéhoto nároku sa posudzuje podľa zákona platného a účinného v čase, kedy malo dôjsť k splneniu objektívnych podmienok, t. j. v danom prípade podľa zákona o sociálnom poistení, ktorý v ustanovení § 274 priznáva nároky vyplývajúce zo zaradenia zamestnaní do I. a II. pracovnej kategórie do 31.12.2023, poukazujúc na zákon o sociálnom zabezpečení.

Rovnako nebolo možné postup odporkyne považovať za diskriminačný, nakoľko podmienka trvania služby vo zvýhodnenej kategórii k 31.12.1999 platí pre všetkých poistencov. Teda s navrhovateľom sa nezaobchádzalo inak ako s inými žiadateľmi o starobný dôchodok, ktorí sa ocitli v podobnej situácii.

Vzhľadom na uvedené skutočnosti sa odvolací súd stotožnil s právnym posúdením veci krajským súdom a preskúmané rozhodnutia odporkyne, vychádzajúce zo striktného výkladu sporného ustanovenia § 174 zákona č. 100/1988 Zb., považoval za vecne správne.

O náhrade trov odvolacieho konania odvolací súd rozhodol tak, ako je uvedené vo výroku tohto rozsudku v súlade s § 224 ods. 1 v spojení s § 250k ods. 1 a § 246c ods. 1 OSP, keďže navrhovateľ v odvolacom konaní nebol úspešný.

Toto rozhodnutie prijal senát pomerom 3:0.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku opravný prostriedok nie je prípustný.